

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ZPOCHYBŇOVÁNÍ A POPÍRÁNÍ
HOLOCAUSTU**

Autor práce: Hana Hlaváčová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Hana Hlaváčová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Zpochybňování a popírání holocaustu

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Denial of the Holocaust

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

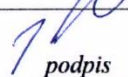
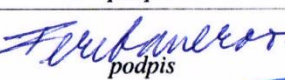

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Dr. Ing. Štefan Danics Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2020

Cíl bakalářské práce: Cílem BP je vymezit antisemitismus, neboť popírání holocaustu je jedna z jeho forem, přičemž tato forma s odstupem času sílí, protože vymírají očití svědci. Autorka bude analyzovat projevy zpochybňování a popírání holocaustu a přiblíží i jejich nositele, tj. popírače holocaustu. Zároveň popíše právní postih popírání a zpochybňování holocaustu v České republice.

Student: Hana Hlaváčová	22. 6. 2020 datum	 podpis
Vedoucí práce: Doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.	22. 6. 2020 datum	 podpis

Schvalují zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	7. 7. 2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	9. 7. 2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9. 7. 2020 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu doc. Ing. Dr. Štefanu Danicsovi, Ph.D.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HLAVÁČOVÁ, H. *Zpochybňování a popírání holocaustu: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 56 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: holocaust, antisemitismus, genocida, popírání, popírač, válka

Bakalářská práce objasňuje problematiku zpochybňování a popírání holocaustu a právní postihy tohoto jednání. Cílem bakalářské práce je vymezit antisemitismus, neboť popírání holocaustu je jedna z jeho forem, přičemž tato forma s odstupem času sílí, protože vymírají očití svědci těchto událostí. V práci je provedena analýza projevů zpochybňování a popírání holocaustu a společně s tím jsou přiblíženi rovněž jejich nositelé, tj. popírači holocaustu. Zároveň je v práci popsán právní postih popírání a zpochybňování holocaustu v České republice. Součástí práce je rovněž empirické šetření zaměřené na zjištění povědomí české veřejnosti o problematice zpochybňování a popírání holocaustu.

ABSTRACT

HLAVÁČOVÁ, H. *Denial of the Holocaust: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 56 p. Supervisor doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: Holocaust, anti-Semitism, genocide, denial, denier, war

The bachelor thesis is focused on the issue of questioning and denying the Holocaust and related sanctions of this behavior. The aim of the bachelor's thesis is to define anti-Semitism, because Denial of the Holocaust is one of its forms, and this form intensifies over time, because eyewitnesses of these events die out. The thesis analyzes the manifestations of questioning and denying the Holocaust and also describes their bearers, which are called Holocaust deniers. Also legal sanctions of questioning and denying of the Holocaust in the Czech Republic are described. Part of the work is an empirical survey aimed at finding out the Czech public's awareness of the issue of questioning and denying the Holocaust.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení antisemitismu a jeho typologie	12
2.1 Vymezení pojmu antisemitismu	12
2.1.1 Klasifikace antisemitismu	14
2.2 Vývoj a historické kořeny antisemitismu	15
2.3 Moderní antisemitismus a jeho specifika.....	18
2.4 Cesta k holocaustu	23
3 Vybraní popírači holocaustu	26
3.1 Popírání holocaustu a jeho podstata.....	26
3.2 Fáze popírání holocaustu	28
3.3 Zvolení popírači holocaustu.....	29
3.3.1 Paul Rassinier	29
3.3.2 Arthur Butz.....	31
3.3.3 David Irving	32
4 Právní možnosti postihu popírání holocaustu	34
5 Empirické šetření povědomí české veřejnosti o zpochybňování a popírání holocaustu 37	
5.1 Metodika a cíl empirického šetření.....	37
5.2 Výzkumný vzorek.....	38
5.3 Interpretace výsledků empirického šetření	39
Závěr	47
Seznam použitých zdrojů.....	49
Seznam tabulek a grafů.....	52
Přílohy.....	53

Úvod

Holokaust byla nacistická politika systematického, státem provozovaného pronásledování a hromadného vyvražďování, především osob Židovské národnosti. Autorkou práce bylo toto téma vybráno především z důvodu dlouholeté velké obliby válečné literatury, především s tematikou života za války, koncentračních táborů, pracovních táborů – takzvaných gulagů, pronásledování Židů a návrat těch, kteří tuto tragédii přežili, do běžného života po skončení války.

Zpochybňování a popírání holocaustu pro většinu z nás znamená popírání genocidy Židů a dalších skupin lidí, která byla spáchána nacistickým Německem v průběhu druhé světové války. Samotné popírání holocaustu můžeme obecně pokládat za součást takzvaného historického revizionismu, který ve svých původních souvislostech zahrnuje legitimní snahu o nová zkoumání a interpretace historických událostí. Nicméně revizionismus usilující právě o zpochybnění holocaustu však nemá se seriózním bádáním nic společného. Nelze ale uvádět, že by antisemitští revizionisté zcela zpochybňovali holocaust, spíše zpochybňují fakt, že se jednalo o koncepční nacistickou politiku a plánovanou genocidu Židů.

Osobně přitom autorka práce za velmi překvapivou pokládá samotnou skutečnost, že navzdory tomu, že právě holocaust představuje v globálním měřítku nejlépe dokumentovanou genocidu, stále existuje mnoho lidí, kteří o těchto událostech pochybují a snaží se vyvrátit jejich existenci. Tito jedinci, kteří jsou příznačně označováni jako takzvaní popírači, přitom staví svá tvrzení na určitých nejasnostech, které ohledně holocaustu nadále do určité míry panují. Popírání holocaustu má přitom různé formy, které je možné obecně rozdělit na dvě základní skupiny, a to na takzvané tvrdé a měkké jádro popíračů holocaustu.

Neustálá aktuálnost tématu holocaustu a antisemitismu byla dalším důvodem pro zvolení právě tohoto tématu pro autorčinu bakalářskou práci. Předkládaná práce tedy věnuje pozornost právě problematice holocaustu, a to s akcentem na jeho zpochybňování a popírání. Základním cíle této práce je tedy zejména vymezit antisemitismus, neboť popírání holocaustu je jednou z jeho forem, přičemž tato forma s odstupem času sílí, protože vymírají očití svědci těchto událostí. Práce je přitom za účelem dosažení cíle rozdělena do několika základních kapitol a navazujících podkapitol. Nejprve jsou vymezeny základní pojmy související se zkoumaným tématem, a to zejména pojem antisemitismu společně s jeho klasifikací. Následně jsou představeni zvolení nositelé,

tedy popírači holocaustu, pochopitelně jsou vymezeny rovněž konkrétní projevy zpochybňování a popírání holocaustu. Dále je v práci popsán možný právní postih popírání a zpochybňování holocaustu v České republice. Součástí práce je také praktická část, pro kterou bylo zvoleno empirické šetření pomocí dotazníku, které je zaměřené na zjištění povědomí veřejnosti České republiky o problematice zpochybňování a popírání holocaustu.

V textu této práce bude vycházeno zejména z textu odborných publikací a dalších odborných zdrojů, které se zkoumají problematikou úzce zaobírají. Při řešení tématu práce bude využita metoda rešerše odborné literatury, jejímž prostřednictvím budou využity názory odborníků a sekundární analýza dokumentů souvisejících s danou problematikou. Využita bude kromě toho rovněž metoda deskripce a metoda syntézy, kterou bude reflektována snaha o nalezení souvislostí a vytvoření systematického souhrnu. V práci budou zachyceny způsoby, kterými je zpochybňován, zejména pak popírán holocaust, včetně jeho nositelů, tj. popíračů holocaustu. Praktická část práce bude založena na empirickém šetření kvantitativního charakteru, kdy bude prostřednictvím dotazníkového šetření mapováno povědomí české veřejnosti na dané téma. Nedílnou součástí pak budou také legislativní zdroje, které umožňují právně postihovat popírání holocaustu.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Základním cílem této bakalářské práce je vymezení samotného pojmu antisemitismu, zejména pak historického revizionismu, jako jedné podoby antisemitismu. V tomto ohledu budou přiblíženy způsoby a metody zpochybňování a popírání holocaustu a společně s tím budou přiblíženi i jejich nositelé, tj. samotní popírači holocaustu. Zároveň je nutné blíže popsat také právní postih popírání a zpochybňování holocaustu v České republice. V této bakalářské práci tedy budou zejména analyzovány základní principy antisemitismu a jeho druhy, dále pak rovněž specifika holocaustu jako konceptu nacistické politiky a plánované genocidy Židů společně s jeho projevy ve společnosti, poté budou rovněž analyzovány možnosti z hlediska postihování zpochybňování a popírání holocaustu, a to včetně způsobů a metod tzv. popíračů holocaustu. Bude tedy co nejkompexněji proniknuto do problematiky zpochybňování a popírání holocaustu, což následně umožní vyvodit určité závěry.

Základní metodou, která byla zvolena pro realizaci empirického šetření praktické části práce, bude kvantitativní metoda dotazníků. Můžeme tedy uvést, že byla zvolena explorativní metoda, která je vhodná k hromadnému získávání údajů o velkém počtu odpovídajících respondentů – a tedy nestandardizovaný anonymní dotazník. Mezi stěžejní důvody vedoucí k volbě dotazníkové metody pak lze mimo jiné zařadit jednoduchost jeho administrace a možnost získaná data kvantifikovat a poté velké množství dat počítačově zpracovat. Je tedy patrné, že s dotazníkovou metodou je spojeno optikou samotného výzkumníka mnoho výhod, za stěžejní výhodu pak autorka práce pokládá zejména možnost následného relativně jednoduchého zpracování získaných dat. Zvolená metoda tedy umožní analyzovat zkušenosti cílových respondentů, kromě toho je její další výhodou také skutečnost, že je finančně i časově nenáročná.

Dotazník bude respondentům s ohledem na současnou situaci týkající se pandemie onemocnění COVID-19 distribuován v elektronické podobě, kdy bude pro tyto účely využit k tomuto určený internetový portál. Dotazník se autorka práce bude snažit poskytnout k vyplnění co nejširšímu spektru respondentů. Vyplnění dotazníku bude pochopitelně dobrovolné, dotazník bude zcela důvěrný a anonymní a respondenti budou ještě před jeho samotným vyplněním upozorněni na to, že jeho výsledky budou využity pouze pro účely výzkumu pro bakalářskou práci. Vyplňování dotazníků tedy bude zcela anonymní a se všemi osobními daty, která budou na základě tohoto šetření získána, bude

nakládáno v souladu se všemu platnými předpisy týkajícími se ochrany osobních údajů. Výzkum se uskuteční během března roku 2021.

Po získání potřebného počtu odpovědí bude následovat zpracování získaných dat a jejich následná interpretace ve slovní podobě, což bude pro přehlednost doplněno o přehledné tabulky. Získaná data následně umožní dosažení cíle praktické části bakalářské práce, kterým je zjištění povědomí veřejnosti o problematice popírání holocaustu. Budou tedy podrobně interpretovány jednotlivé otázky, které byly součástí dotazníkového šetření, bude poukázáno na důležité informace, které byly na základě šetření získány. Poté, co bude interpretace provedena, bude následovat shrnutí zjištěných výsledků a také vyvození patřičných závěrů, k čemuž bude využita již popsána metoda syntézy.

2 Vymezení antisemitismu a jeho typologie

Antisemitismus je ústředním pojmem celého zkoumaného tématu. V následujících kapitolách tedy bude samotný představen, spolu s tím bude rovněž nastíněna jeho typologie a stručná historie antisemitismu.

2.1 Vymezení pojmu antisemitismu

Termín antisemitismus je nejspíše všeobecně znám a jeho součástí je protižidovské nepřátelství, nenávisť, zášť, která však může v praktické rovině dosahovat rozdílné intenzity. Pod pojem je však možné zahrnout rovněž zvláště odpudivé formy nenávisť, které v historii přešly až k holocaustu.¹ Je tedy patrné, že pojem antisemitismu zahrnuje jednoznačně nepřátelství nebo předpojatost vůči Židům coby představitelům židovského náboženství judaismu, etnické skupině nebo rase. Ačkoliv termín antisemitismu odkazuje k veškerým semitským národům, ve skutečnosti je tento pojem v praxi využíván zejména pro označení nepřátelství vůči Židům. Jedná se o formu xenofobie, která může mít rozličné formy a projevy, které mohou dosahovat velkých extrémů.²

Za autora tohoto pojmu je přitom obecně pokládán Wilhelm Marr, který je autorem knihy s názvem *Vítězství židovství nad germánstvím z pohledu nonkonfesního*, kromě toho se jedná rovněž o zakladatele Antisemitské ligy.³ Wilhelm Marr přitom klade důraz na odlišení svého pojetí antisemitismu od středověkého antijudaismu, čehož si lze povšimnout u řady antisemitů vycházejících z nacionálně-liberálního nebo případně socialistického prostředí. Nicméně je možné doplnit, že Wilhelm Marr za autora tohoto pojmu není pokládán všeobecně, neboť se můžeme setkat i s určitými zmínkami týkajícími se užívání tohoto termínu již v předchozím období za účelem popisu protižidovských názorů a postojů. Nicméně jeho vyzdvižení Wilhelmem Marrem bylo počátkem jeho mohutného využívání. Dlužno dodat, že se jedná o pojem poměrně problematicky uchopitelný.⁴

¹ LAQUEUR, Walter. *Mění se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. s. 42.

² MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003. s. 61.

³ KRYL, Miroslav. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Ústí nad Labem: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011. s. 44.

⁴ BUDIL, Ivo T. *Encyklopedie dějin antisemitismu*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. s. 57.

Dále pak autorka pokládá za vhodné zmínit stanovisko Bohuslava Mikuláška, který na antisemitismus pohlíží zejména jako na jednoznačnou negaci Židů a židovství z důvodů rasových, nacionálních, náboženských, hospodářských či jinak zformulovaných. Přitom autor v tomto ohledu rozlišuje mezi úrovní teoretickou, kterou označuje jako „vědecký antisemitismus“, a lidovým antisemitismem, který pojímá jako protižidovské pověry a předsudky, které jsou rozšířeny mezi obecnou veřejností.⁵ Kromě toho autor jednotlivé typy antisemitismu rozlišuje na základě způsobu, jakým se snaží Židy jako zdroj určitého zla pro společnost i jedince omezovat, a tedy diskriminovat. Kromě pojmu antisemitismu se pak můžeme mezi odborníky setkat také s pojmem podobným, kterým je pojem antijudaismu, který je vyjádřením postoje odmítajícího Židy jako odlišnou náboženskou obec, která se navíc postavila urputně kázání Spasitele – Ježíše Krista.⁶

V jiném přístupu pak je vymezen antisemitismus jako nepřátelský vztah vůči Židům, kteří žijí v různých zemích v diaspoře, nebo ve státě Izrael – jde tedy jednoduše o množství existujících předsudků a stereotypů vůči Židům.⁷ Posledním pohledem na definování pojmu antisemitismu, který bude zmíněn, je pohled Evropského centra monitorování rasismu a xenofobie (EUMC), které se zaměřuje mimo jiné na publikování podrobných studií o antisemitismu v Evropě. Antisemitismus je v tomto pojetí vnímán jako takový způsob nazírání na Židy, který vyústí v nenávisť vůči nim. Slovní a fyzický antisemitismus je namířen proti Židům i nežidovským osobám, případně pak proti jejich majetku, proti židovským společnostem, institucím a náboženským komunitám.⁸

Je tedy patrné, že odborníci nabízejí různé přístupy k vymezení pojmu antisemitismu i klasifikaci antisemitismu a jeho projevů jako celku. V následující podkapitole práce bude tedy vymezeno rozdělení antisemitismu, které v odborné literatuře převažuje.

⁵ MIKULÁŠEK, Bohuslav. *Antisemitismus v české literatuře 19. a 20. století*. Praha: Votobia, 2000. s. 9.

⁶ BUDIL, Ivo T. *Encyklopedie dějin antisemitismu*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. s. 55 a dále.

⁷ OTTOLENGHI, Emanuele. *Autodafé: Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha: Academia, 2012. XXI. století. s. 73.

⁸ MIKUTOWSKÁ, Andrea. *Antisemitismus jako sociální jev v současnosti v rámci českého prostoru optikou strukturálně-funkcionalistického paradigmatu*. 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, s. 11

2.1.1 Klasifikace antisemitismu

V rámci následující podkapitoly práce budou blíže představeny jednotlivé formy, jakých může antisemitismus v praktické rovině nabývat. Je však třeba si uvědomit, že jednotlivé kategorie se mnohdy překrývají. Za zmínku v tomto ohledu stojí například klasifikace v pojetí Kennetha Sterna, kde jsou rozlišovány v podstatě tři základní formy antisemitismu, a to konkrétně antisemitismus náboženský, antisemitismus rasový a antisemitismus politický.⁹ Naproti tomu v rámci přístupu Miroslava Kryla je rozdělován antisemitismus na celkem čtyři základní typy, mezi které patří křesťanský judaismus, rasový antisemitismus, sekundární antisemitismus a konečně také antisionismus. Publikace se kromě toho zaměřuje rovněž na rozdělení antisemitismu na antisemitismus tradiční a moderní a zpracovává uvedené formy antisemitismu v kontextu historického vývoje s jeho vyvrcholením v podobě nacistického holocaustu.¹⁰

Zmínit je možné rovněž přístupu, který zastává Albert Lindemann a Richard Levy, kdy je na antisemitismus nahlíženo primárně v kontextu historického a společenského vývoje jednotlivých oblastí. Oba autoři uvádí, že historie židovské otázky se překrývá, nicméně nejedná se o synonymum pro historii antisemitismu nebo historii židovsko-nežidovských vztahů.¹¹ Naproti tomu Ireneusz Krzemiński volí přístup, v kterém je rozlišován antisemitismus tradiční, a tedy takový, jehož kořeny je třeba hledat v náboženství a je spojen s méně vzdělanými lidmi žijícími spíše na venkově, a na druhé straně pak antisemitismus moderní, který je majoritní a jeho kořeny spočívají v politických ideologiích a vychází z teorie židovského spiknutí. Pak tedy již nezáleží na vzdělání a antisemitismus je často produktem rodinné výchovy.¹²

Emanuele Ottolenghi pak ve svém díle postihuje stávající podobu antižidovských předsudků vzhledem k silicím antisemitismu v Evropě. Uvádí, že řada jedinců v moderní Evropě opětovně Židy nenávidí, ačkoliv toto odmítají připustit. Mnoho Židů toužících se zbavit potupného stigmatu Izraele v ovzduší, kde je Izrael často viděn jako ničemný stát, jim nabízí alibi, aby mohli tito lidé dál popírat svůj antisemitismus.¹³ Antisemitismus rozděluje na antisemitismus spočívající na rasových základech, který ve své podstatě vylučuje „nápravu“, a dále pak antisemitismus teologický, levicový, kdy je

⁹ STERN, K. S. *Antisemitism Matters*. New York: American Jewish Committee, 2004. s. 7.

¹⁰ KRYL, M. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Ústí nad Labem: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011. s. 44.

¹¹ LINDEMANN, A. S., LEVY, R. S. (ed.). *Antisemitism: A history*. OUP Oxford, 2010, s. 17

¹² KRZEMIŃSKI, I. Polish-Jewish relations, anti-Semitism and national identity. *Polish Sociological Review*, 2002, s. 25-51.

¹³ OTTOLENGHI, E. *Autodafé: Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha: Academia, 2012. XXI. století. s. 27.

předpokládáno, že „náprava“ přichází v úvahu, pokud se Židé zřeknou své víry. Autor pak dále cituje Sergia Romana, který akcentuje nutnost rozlišování mezi antisemitismem a antijudaismem. Dle autora existují dvě myšlenkové školy, kdy v rámci první z nich je vycházeno z toho, že od období 30. let se v Evropě neopakovala tak nenávistná antisemitská atmosféra, jako je tomu dnes, kdy je předmětem nenávisti Izrael.¹⁴ V rámci druhé teze útoky vůči Židům vycházejí zejména z izraelské politiky, kterou uznávači této teze pokládají za zcela chybnou. Vzhledem k tomu, že tyto útoky vycházejí z legitimních palestinských nároků, nelze je pokládat za antisemitské, vlivem čehož do jisté míry ospravedlňují své útoky na Židy, kromě toho nalézají rovněž další důvody pro demonizaci izraelské politiky.¹⁵

Zmínit je možné rovněž vymezení Ministerstva zahraničí USA, kdy je opětovně poukazováno na nutnost rozlišovat mezi antisemitismem tradičním a novým. Tradiční antisemitismus je přitom pokládán za zjevnou demonizaci a degradaci Židů vycházející z extremistických skupin v oblasti západní Evropy, severní Ameriky, Austrálie a jiných demokratických společností. Nacistická idea čistoty rasy a segregaci odlišných kultur, náboženství a rasy přitom údajně nadále rezonuje v některých skupinách. Jiné skupiny zastávají antisionistické tendence a využívají moderních technologií, kam patří v současnosti například internet, k publikování svých článků, budování sítí a rekrutování nových stoupenců. Tradiční antisemitismus je přitom převládající v centrální a východní Evropě a Rusku, kde xenofobie trvá.¹⁶

2.2 Vývoj a historické kořeny antisemitismu

Neméně důležité je také zmínit se o historických kořenech antisemitismu. V tomto směru je nutné rozlišovat mezi rasovým antisemitismem a náboženským antijudaismem, v současnosti pak je dokonce možné hovořit o novém antisemitismu. Jak již bylo v práci nastíněno, antijudaismus se vymezoval zejména vůči židovské víře. Problémem je především teologický rozpor, dále pak pohled na sebe sama jako vyvoleného národa u Židů, a nepřijetí Ježíše Krista jako mesiáše. Takové židovské postoje vedly postupem času k vývoji mnoha stereotypů. Náboženský antijudaismus souvisel v historii zejména se vzájemným vztahem mezi křesťany a Židy. Obecně je

¹⁴ OTTOLENGHI, E. *Autodafé: Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha: Academia, 2012. XXI. století. s. 75.

¹⁵ OTTOLENGHI, E. *Autodafé: Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha: Academia, 2012. XXI. století. s. 80.

¹⁶ UNITED STATES. DEPT. OF STATE; RICKMAN, G. J. *Contemporary Global Anti-Semitism: A Report Provided to the United States Congress*. The Department, 2008, s. 31.

možné se domnívat, že příčiny nenávisti vůči Židům vždy souvisely s jejich odlišením od ostatních obyvatel určitého území, případně pak byli Židé viněni za libovolná zla, která se v dané době udála. Z hlediska kořenů pronásledování a perzekuce Židů je možné uvést, že obecně na židovskou menšinu s určitou nedůvěrou pohlížel již Řím, Řecko a hlavně Egypt, které však s určitými předsudky v dané době pohlížely na všechny odlišné etnické skupiny. Kromě toho roli sehrála i skutečnost, že Židé s určitým pocitem nadřazenosti díky své vyvolenosti nevykazovali přílišnou toleranci vůči zemím, ve kterých se usídlili. Proto tato podoba antisemitismu představovala daleko spíše antisemitismus charakteru národnostního a etnického, než náboženského.¹⁷

Dále je možné uvést, že židovská společnost byla v období před příchodem křesťanství rozštěpena již v samotné Judei spadající pod římskou nadvládu. Příčinou rozštěpení společnosti bylo vedení Makabejského povstání, kdy na počátku spočívalo tažení Alexandra Velikého roku 167 př. n. l. za účelem takzvané helenizace a šíření řečtiny. Helenizace se přitom měla týkat i Judska. Následně došlo k Makabejskému povstání, mezi jehož přívržence patřili zejména Židé pocházející z nižších společenských vrstev a dále pak rovněž konzervativní Židé. Proti Židům - podporovatelům helenismu pak bylo vedeno v Jeruzalémě povstání, o němž se dozvěděl Antiochus IV. s cílem jeho krvavého potlačení. Následně se Judea na určitou dobu stala svobodnou, takto existovala až do dalšího obsazení Pompeiem, k čemuž došlo v roce 63 př. n. l.¹⁸

Je třeba se také zmínit o konfliktu s názvem „první Židovská válka“, která byla vedena jako povstání od roku 66 n. l. do roku 70 n. l. proti opětovné římské nadvládě nad Judejí. Je nutné podotknout, že tato událost byla optikou Židů zcela destruktivní a drastická. Toto období přitom mělo významný vliv na určení postavení Židů v narůstající křesťanské společnosti. Dopady prohrané války vedly nejen k oslabení ekonomické sféry v podobě zchudnutí židovských obyvatel, pochopitelně došlo současně rovněž k drastickým ztrátám na životech. Po tomto konfliktu část přeživších Židů odešla z Jeruzaléma do jiných částí světa. Nicméně zničen byl rovněž Druhý chrám roku 70 n. l. pod vedením Vespasiana. Jednalo se nejen o zničení hlavního centrálního náboženského místa judaismu, odváděná chrámová daň díky tomu byla směřována na podporu Jupiterova chrámu v Římě. Část Židů se posléze usadila kupříkladu ve

¹⁷ JINDRÁKOVÁ, E. *Antisemitismus a protižidovské postoje s důrazem na 19. století*. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 11.

¹⁸ KOVÁŘ, F. *Filosofické myšlení hellenistického židovstva*. 2. přehlednuté vyd. Praha: Herrmann, 1996. s. 112-113.

Španělsku, Francii, Anglii, případně pak Německu.¹⁹ Díky uvedeným událostem ostatně došlo k definitivní porážce a zajetí Judei.

Další a bezesporu velmi dlouho trvající projev antisemitismu v historii představoval náboženský antijudaismus ze strany křesťanské církve. Jednalo se o podobu antijudaismu v křesťanství přetrvávající od 1. století n. l. až do období 19. století n. l. Základem bylo v tomto ohledu zničení chrámu, k němuž došlo roku 70. n. l. Po nástupu křesťanství nedošlo v rovině postavení Židů v podobě opovrhované a trpěné menšiny k žádným změnám. Přitom je možné doplnit, že na počátku byla obecně hranice mezi Židy a křesťany velice tenká, proto je sporné, kdy ve skutečnosti došlo k jejich vzájemnému oddělení.²⁰ Ačkoliv v rámci tradičního křesťanského pojetí je uváděno, že k takovému oddělení došlo již v průběhu života Ježíše, postupně bylo zjištěno, že tato separace byla ve skutečnosti záležitostí postupnou. Úsilí o separaci přitom začalo být postupně oboustranné. Židé díky ustanovení rabínského razantně odmítli křesťanství, což vedlo k definitivní odluce. Křesťané na druhou stranu začali vytvářet teologické teze, což vedlo k naprostému oddělení od judaismu a židovství. Na konci 1. století již byl judaismus od křesťanství naprosto oddělen.²¹

V roce 380 n. l. došlo k uznání křesťanské víry jako oficiálního náboženství, díky čemuž se stalo náboženstvím chráněným a podporovaným. Postavení Židů se ovšem nelepšilo, spíše naopak došlo ještě k dalšímu zhoršení. V období středověku pak Židé podstoupili mnoho takzvaných pogromů (rasové nepokoje směřované proti Židům), které souvisely s odůvodňováním pronásledování nebo přímo zabíjení Židů. Těmto bylo přisuzováno mnoho nesmyslných činů, jejichž smyslem bylo toto pronásledování v podobě pogromů učinit „legitimním“. Mezi typická nařčení Židů patřilo například jejich obvinění z bohovraždy, které vedlo k podpoře a odůvodnění a napadání Židů patrně v největší míře. Dále byli Židé viněni rovněž ze znesvěcování hostií.²²

Epidemie plicního moru v období 14. století vedla pravděpodobně k největší vlně pogromů. Na Židy byla shazována vina jako na původce „černé smrti“, kdy byli viněni z toho, že úmyslně trávili studny, aby způsobili masové vymírání lidí Evropanů. Židé byli mohutně pronásledováni, upalováni a mučeni, aby se přiznali k šíření moru,

¹⁹ CAMUS, J., DERCZANSKY A. *Svět Židů*. Praha: Levné knihy, 2008. s. 13.

²⁰ DREXLEROVÁ, A. *Jákos a Ezau na cestě k smíření?: dějiny židovsko-křesťanských vztahů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s. 29-30.

²¹ SAMOHÝL, J. *Hledání cest k porozumění. Dingir*. 2010. s. 85.

²² PETRÁŇOVÁ, L. *Průvodce všedním životem ve středověku*. Úvaly: Albra, 2005. Pomocné knihy pro žáky a učitele. s. 55.

ačkoliv pochopitelně i samotní Židé také na tuto nemoc umírali. Zmínit je možné organizované upálení štrasburských Židů, kteří byli obviněni z šíření moru ještě předtím, než se dostala nemoc vůbec do města. V současnosti je již zřejmé, že k takovému organizovanému pronásledování vedlo bohatství Židů, jejichž majetek mohli jednoduše díky tomu získat jiní. Příčinu však bylo možné spatřovat také v zadluženosti lidí u Židů, kdy samotná likvidace Židů odstranila nutnost dluh hradit. Typické bylo kromě toho i vinění Židů ze spolčení s Dáblem a rituálních vražd.²³

V dalším případě, kdy se jedná o svalování viny v souvislosti se sociálními, ekonomickými a dalšími problémy své doby se protižidovské postoje transformovaly z náboženského antijudaismu v období 2. poloviny 19. století do podoby rasového antisemitismu. Údajný „prospěch“ Židů z těchto problémů byl ústředním argumentem pro tento rasový antisemitismus. V současnosti pak je typicky poukazováno na nový antisemitismus, k němuž vedla nenávist vůči Státu Izrael a sionismu. V této souvislosti je popíráno právo Izraele na existenci, tento stát není uznáván. S tímto novým antisemitismem se přitom můžeme setkat zejména v moderním islamismu, krajní pravici i levicové politice.

2.3 Moderní antisemitismus a jeho specifika

Na nástup modernity obecně společnost pohlížela jako na určitý úpadek řádu a ztrátu jistoty. V případě Židů došlo v té době k rychlému společenskému vzestupu, což ostatní členové společnosti nebyli schopni pochopit a vnímali to zejména jako stinný dopad modernity, z níž se vytrácí veškeré bezpečí a řád. Židé se díky tomu dostali do postavení, kdy byli sice na jednu stranu bohatí, nicméně společností jimi bylo opovrhováno. Feudální systém se rozpadal, neboť vlivem modernity přicházela šlechta o své výsady a pevnou půdu pod nohama. Vzestup Židů proto šlechta obecně nevívala s povděkem.²⁴

Tato moderní doba přitom do společnosti vnesla novou koncepci rovnoprávnosti, která nacházela svůj odraz i v rasových otázkách. Různost lidských ras a patrné a přirozené rozdíly mezi jednotlivými lidmi již nemohly být potlačovány a v návaznosti na koncept rovnoprávnosti nebylo jednoduché tuto rovnoprávnost

²³ BERND, M. *Židovská menšina v dějinách*. Olomouc: Votobia, 1997. s. 65

²⁴ BAUMAN, Z. *Modernita a holocaust*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. s. 84.

nastolit.²⁵ Před nástupem modernity spadali Židé do jedné z kast, do jedné z vrstev nebo do jednoho ze stavů. Společně s jejím nástupem se však objevil problém s jejich odděleností. Protože v rámci rovnosti docházelo ke stírání rozdílů mezi Židy a křesťany, nebylo vhodné Židy definovat na základě jejich náboženství, neboť se od něj mohli oprostít konverzí. Muselo dojít k nahrazení judaismu židovstvím, jelikož zde konverze nemohla nastat, z židovství nebyl možný únik.²⁶

Společenské postavení evropských Židů začalo od konce 17. století procházet změnami. Bohatí jedinci měli možnost v některých evropských částech opustit ghetto. V souvislosti s osvícenským myšlením byla prosazována jejich emancipace a asimilace do společnosti. Nicméně společně s touto vlnou emancipaci byl současně rovněž podporován rozvoj moderního antisemitismu. Na problematiku emancipace evropských Židů potom pohlížely různé složky společnosti odlišně. Část katolické církve, reakcionáři a ortodoxní křesťané se proti ní vymezovali a argumentovali v této souvislosti vrozenou špatnou povahou Židů, kteří jsou údajně pro společnost břemenem. Filozofové a další doboví myslitelé se naopak vyslovovali pro udělení občanských práv Židům, současně však vyjadřovali pochybnosti nad tím, že by se Židé dokázali zřici judaismu a přizpůsobit se majoritní společnosti.²⁷

V období 19. století byla Židům přirčena rovná práva, těmto byla přiznána občanská práva, občanství i přístup ke vzdělání. Emancipační proces vyjadřoval rovnost, nemohl tedy již tolerován židovský „národ“ uvnitř jiného národa. Židé proto logicky museli být zbaveni svých privilegií, a to právě v souvislosti s nastolením rovnosti hlásaným Velkou francouzskou revolucí. Současně však byli Židé pro stát důležití z důvodu jejich dispozice finančními zdroji. Ve státním zájmu proto byli označení Židů za samostatnou skupinu, které by měla být přiznána privilegia. Proti zájmu státu pak naopak byla jejich asimilace do společnosti.²⁸ Proto je možné hovořit o dvojsečném významu emancipačního procesu. Na jednu stranu existoval požadavek na začlenění Židů do společnosti, na stranu druhou bylo pro stát výhodné, aby zůstali skupinou stojící mimo společenský život.

²⁵ ARENDTOVÁ, H. *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla*. Praha: Mladá fronta, 1995. s. 116.

²⁶ BAUMAN, Z. *Modernita a holocaust*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. s. 98.

²⁷ LAQUEUR, W. *Měníci se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Praha: Lidové noviny, 2007. s. 70-72.

²⁸ ARENDTOVÁ, H. *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla*. Praha: Mladá fronta, 1995. s. 61-62.

Možné je také uvést, že mezi znaky moderního antisemitismu patří to, že se posunulo řešení židovské otázky, z oblasti náboženské, do oblasti politické a rasové. Dle názoru odborné literatury přestal být Žid nenáviděn z důvodu, že není křesťan, a začal být nenáviděn z důvodu jeho velké odlišnosti, cizosti a neschopnosti asimilace.²⁹ S ohledem na fakt, že Židé neměli mateřskou zem, bylo na ně pohlíženo jako na určité parazity společnosti. Lidé nedůvěřující „dvojí loajalitě“ vinili Židy z toho, že nejsou k adoptivní zemi dostatečně patriotičtí a poctiví. V rámci sociologického konceptu cizince je přitom na jeho osobu pohlíženo tak, jako na určitého potenciálního putujícího. Takový cizinec se přitom vyznačuje mimo jiné i tím, že stojí uvnitř skupiny, avšak současně není jejím členem. Cizinci přitom nejsou majoritní společností vnímáni jako jednotlivci, nýbrž jako cizinci jistého typu.³⁰ Takové pojetí cizince pak ostatně naprosto koresponduje se společenským postavením Židů. Taková skutečnost byla ostatně v období 20. století připomínána a hlášána právě Adolfem Hitlerem. Optikou Adolfa Hitlera se jednalo o určité nebezpečí, jelikož s ohledem na skutečnost, že Židé neoplývají svou vlastní zemí, nebudou mít v úmyslu se zapojit do války obvyklým způsobem a nebude se jim jednat o územní zisky.³¹

Moderní antisemitismus byl postaven rovněž na domněnce, že Židé mají zájem o nadvládu nad světem, čemuž nahrával fakt, že došlo k celkovému zlepšení společenského postavení Židů a mnohdy i jejich zřetelnému zbohatnutí. Antisemité měli obavy ze židovského úspěchu a pokládali jej za nezasloužený a potenciálně ohrožující. Také myšlenka spočívající ve snaze Židů o světovládu později posloužila jako vhodný argument nacistům.³²

Teorie týkající se židovské konspirace byla specificky patrná z díla s názvem *Protokoly sionských mudrců*, které jsou často označovány jako bible moderního antisemitismu a pocházejí pravděpodobně z období 90. let 19. století. V tomto díle je uvedeno, že Židům se již podařilo ovládnutí světa, nicméně vzhledem k tomu, že ještě nemají úplnou moc, usilují o vzájemné poštvání národů proti sobě. Zejména v období po 1. světové válce se zvýšila role Protokolů. Společnost hledala příčinu smrti milionů osob a razantního zhoršení globální ekonomické situace. Došlo k přijetí Protokolů a viny za

²⁹ MESSADIÉ, G. *Obecné dějiny antisemitismu. Od starověku po dvacáté století*. Praha: Práh, 2000. s. 238.

³⁰ SIMMEL, G. „Cizinec“. *Peníze v moderní kultuře a jiné eseje*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. s. 26.

³¹ BAUMAN, Z. *Modernita a holocaust*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. s. 72.

³² FREDRICKSON, George M. *Rasismus: stručná historie*. Praha: BB/art, 2003. s. 66.

historické události začaly být přisuzovány právě Židům. Díky těmto Protokolům byla podporována spiklenecká teorie ohledně židovského národa.³³

Vliv na nárůst moderního antisemitismu měly dále rovněž nacionalistické tendence, které působily zejména na utváření národnostních států. Akcentován byl národ, národní jazyk a kultura, což bylo optikou Židů značnou hrozbou, začal narůstat antisemitismus. Na kulturu bylo pohlíženo jako na vlastnictví národa, a tedy nikoliv jako na univerzální jev. Národ byl pokládán obecně za vrcholnou ideu bytí, která měla ústřední úlohu v rámci spojování lidu. Součástí takové ideje však byla současně i potřeba vůdce, tyрана, což je ostatně dobře patrné z historie 20. století.³⁴

Na konci 19. století byl patrný rovněž úpadek židovského vlivu ve sféře ekonomické a hospodářské. Navzdory tomu antisemitismus zesiloval. V souvislosti s nástupem imperialismu mnoho Židů pozbylo svého výlučného postavení ve finanční oblasti. Navzdory vznikající konkurenci si byli jednotliví Židé schopni zachovat své významné postavení ve sféře finančního poradenství v Evropě. Obecně však na židovské obyvatelstvo dopadl úpadek, kdy přišli o svou moc a vliv nadále zůstal pouze jeho dílčím skupinkám. Nicméně fakt, že i když moc Židů upadala, tak jejich bohatství zůstávalo stejné, samozřejmě vedl k všeobecnému nepřátelství a závisti vůči Židům napříč celou Evropou.³⁵ K nárůstu antisemitismu koncem 19. století v oblasti Německa, Rakouska a Francie vedly mimo jiné rovněž finanční podvody a skandály. Ačkoliv Židé v těchto událostech představovali pouze prostředníky, přesto z nich byli viněni. Z tohoto důvodu začala narůstat nová vlna antisemitismu, a to především v případě příslušníků nižších středních tříd. Na přelomu století došlo v Evropě k určitému zklidnění situace, předchozí skandály upadly v zapomnění a antisemitské strany pozbyly svého politického vlivu. Nicméně například ve Francii koncem 19. století začala narůstat vlna antisemitismu vlivem takzvané Dreyfusovy aféry.³⁶ Dreyfusova aféra byl politický skandál, který koncem 19. století hluboce polarizoval a destabilizoval francouzskou Třetí republiku. Hlavní postavou této aféry byl židovský důstojník francouzského generálního

³³ LAQUEUR, W. *Mění se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Praha: Lidové noviny, 2007. s. 92.

³⁴ MESSADIÉ, G. *Obecné dějiny antisemitismu. Od starověku po dvacáté století*. Praha: Práh, 2000. s. 259-260.

³⁵ ARENDTOVÁ, H. *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla*. Praha: Mladá fronta, 1995. s. 66.

³⁶ MESSADIÉ, G. *Obecné dějiny antisemitismu. Od starověku po dvacáté století*. Praha: Práh, 2000. ISBN 80-7252-038-5, s. 315.

štábu Alfred Dreyfus, který byl v roce 1894 na základě zfalšovaných důkazů obviněný vojenským soudem ze špionáže pro Německé císařství.

Nicméně již v období po 1. světové válce získalo napětí vůči Židům na skutečné síle.³⁷ Mnoho lidí vinilo právě rakouské a německé Židy z válečného konfliktu. Poklidné období pro Židy v těchto zemích skončilo, a židovství tak začalo být vnímáno jako nectnost. Ze „zločinu“ judaismu byl možný únik konverzí, nicméně z židovství, jako takového, úniku nebylo. Zločin mohl být postižen trestem, avšak neřest či nectnost bylo možné pouze vymýtit. Společnost tímto způsobem vymezovala židovský původ, takové podmínky pak pochopitelně byly vhodnou živnou půdou pro antisemitismus uplatňovaný nacisty. Aplikace rasové otázky na židovský národ nacházela podporu zejména v existujících společenských přesvědčeních. Společenské faktory proto velmi napomohly faktorům politickým v rámci židovské otázky.³⁸

Vývoj politického smýšlení velmi ovlivnil pozdější vývoj antisemitismu. Od konce 19. století se Německo společně s některými dalšími evropskými zeměmi ocitly v neuspokojivé společenské situaci. Vlivem industrializace byla přelidněna města, vlivem čehož vzrostla kriminalita i nemocnost, což bylo živnou půdou pro extrémní politická hnutí. Za viníky byli opětovně označeni Židé, ale kromě nich pak dále například i komunisté. Po prohrané 1. světové válce byla ještě více zesílena antisemitská rétorika. Politická tradice se přitom v případě Židů v podstatě vůbec nevyskytovala, proto nepřicházelo v úvahu ani získání významnějšího politického vlivu a hájení židovských zájmů.³⁹ Extrémní levicové i pravicové strany však naopak v otázce antisemitismu nacházely společnou řeč. Levice vinila Židy z nadměrného modernismu a kapitalismu, pravice stavěla na nacionalistických tendencích a rasových otázkách.⁴⁰

³⁷ ARENDOVÁ, H. *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla*. Praha: Mladá fronta, 1995. s. 92.

³⁸ ARENDOVÁ, H. *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla*. Praha: Mladá fronta, 1995. s. 157.

³⁹ LAQUEUR, W. *Měníci se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Praha: Lidové noviny, 2007. s. 146.

⁴⁰ MESSADIÉ, G. *Obecné dějiny antisemitismu. Od starověku po dvacáté století*. Praha: Práh, 2000. s. 262-263.

2.4 Cesta k holocaustu

Ačkoliv by se dle autorky práce mohlo vysvětlení holocaustu v podobě vyvrcholení antisemitismu, kterým byla prostupována lidská společnost během historie ve sféře náboženské, ekonomické, politické a kulturní, zdát logické, tak jednoduché to paradoxně není. Ačkoliv byl antisemitismus po dvě tisíciletí téměř všeobecným evropským jevem, představoval holocaust naprosto unikátní událost, která se nerovná dalším případům genocidy jiných etnik či národů. Pochopitelně však antisemitismus velkou měrou napomohl k uskutečnění holocaustu, nicméně okolnosti byly v tomto případě značně specifické.⁴¹

Společenská situace po 1. světové válce představovala vhodné prostředí pro hledání viníků, kteří byli za tento konflikt odpovědni. Adolf Hitler z prohry vinil spiknutí světových Židů, vinil je i z hospodářské recese a bolševické revoluce v Rusku. Společně s dalšími antisemity zastával názor, že Židy charakterizuje primárně jejich rasa. Počátkem 30. let 20. století se ještě zintenzivnily extremistické tendence. Takové okolnosti pak umožnily Adolfu Hitlerovi a nacistické straně převzít již v lednu 1933 moc nad Německem, což vedlo ke kontrole veřejného a posléze i soukromého života.⁴²

V úvahu začalo přicházet zavádění rasových teorií do praxe. Domnělá genetická nadřazenost árijské rasy pasovala zbývající rasy, a zejména pak Židy, do pozice druhotných lidských bytostí, které musejí být z čistého Německa vytlačeny. V tomto roce byl přijat zákon o rekonstrukci státního úřednictva, což mělo za následek propuštění Židů a ostatních ne-Árijců ze státních služeb. Byly přijaty zákony, které Židy v mnohém značně omezovaly. V roce 1935 byly přijaty značně rasistické norimberské zákony. Židům zůstala nadále jejich práva občanská, nadále byli německými státními příslušníky.⁴³ Tři roky nato byla přijata další protižidovská nařízení, která dokonce vedla k jejich naprostému vyřazení ze společenského života Německa.⁴⁴

Pohledem Adolfa Hitlera byli Židé nepřáteli hlavního stupně, kteří vedou k rozkladu německé společnosti zevnitř a mají na svědomí globální spiknutí, které vedlo ke zrodu bolševismu, komunismu a kapitalismu. Argumentem mu byly pochopitelně rovněž rasové teorie, přičemž čistota krve a rasy se později stala pro Adolfa Hitlera

⁴¹ BAUMAN, Z. *Modernita a holocaust*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. s. 67 a dále.

⁴² FREDRICKSON, G. M. *Rasismus: stručná historie*. Praha: BB/art, 2003. s. 94.

⁴³ ARENDTOVÁ, H. *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla*. Praha: Mladá fronta, 1995. s. 56.

⁴⁴ CLAYOVÁ, C., LEAPMAN, M. *Panská rasa: nacistické Německo a experiment Lebensborn*. Praha: Columbus, 1996. s. 55.

a nacisty výhradním měřítkem v rámci rozhodování o smrti a život lidí. Ideálem byla pro něj pouze rasa árijská nebo nordická. Obavy z degenerace vlivem mísení ras vedl k odmítání čehokoli nového a jiného, a tedy potažmo i Židů.⁴⁵ Hitler a další nacisté usilovali o rozšíření čisté árijské rasy, jejíž součástí byla i myšlenka týkající se rozšíření německého území, kam by se budoucí početná populace mohla přesunout. Takové myšlenky sehrály značnou roli před vypuknutím 2. světové války.⁴⁶

V rámci nacistické propagandy byla pozornost zaměřena na lidový antisemitismus. V lidech byly záměrně podporovány antisemitské nálady a bylo apelováno na jejich lhostejnost z hlediska řešení židovské otázky. Židé byli cíleně prezentováni jako lidé s nevyhovující genetickou výbavou, která není vhodná pro německý lid. Židé byli rovněž separováni od zbývajících společnosti. V rámci počáteční vize nacistické moci bylo plánováno, že dojde k očištění Německa od židovského vlivu na základě vysídlení nevhodné rasové skupiny za německé hranice. Během válečného konfliktu se však pouhé vysídlení stalo nemožným vlivem nacistické kontroly nad značnou částí Evropy. V úvahu proto přicházela fyzická likvidace, která byla nacisty označována jako „konečné řešení židovské otázky“⁴⁷

Dále lze uvést, že začalo být rozlišováno mezi Židy, míšenci druhého a prvního stupně. Do kategorie Židů patřily osoby se dvěma židovskými prarodiči, které náležely k židovskému náboženství, případně pak byly v manželském svazku s židovskou osobou od roku 1935, dále pak rovněž osoby se třemi nebo čtyřmi židovskými prarodiči. Mezi míšence prvního stupně patřily osoby pocházející ze dvou židovských prarodičů, které nevyznávaly židovské náboženství a nevstoupily do manželství s židovskou osobou. V rámci poslední kategorie ne-Árijců byli zařazeni míšenci druhého stupně s pouze jedním prarodičem židovského původu.⁴⁸

Plán konečného řešení židovské otázky začal být realizován během války. Židé byli koncentrováni do ghatt a následně systematicky vyvražďováni. Židé byli na rozdíl od jiných menším zabíjeni bez akcentu k jejich politickému smýšlení a pouze proto, že

⁴⁵ MESSADIÉ, G. *Obecné dějiny antisemitismu. Od starověku po dvacáté století*. Praha: Práh, 2000. s. 261-262.

⁴⁶ CLAYOVÁ, C., LEAPMAN, M. *Panská rasa: nacistické Německo a experiment Lebensborn*. Praha: Columbus, 1996. s. 28.

⁴⁷ BAUMAN, Z. *Modernita a holocaust*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. s. 181 a dále.

⁴⁸ HILBERG, R. *The Destruction of the European Jews*. New York: Holmes & Meier Publishers, 1985. s. 38.

byli Židé, v čemž je základní specifikum holocaustu.⁴⁹ Holocaust byl veden racionálně v souvislosti se snahou o efektivní a optimální plnění cíle. Dávno byl obecně překonán názor, že by holocaust byl spáchán jedinci vyšinutými, zločinci či blázny. Proto je možné se ptát, jak mohli tito „normální“ lidé provádět takové masové vraždy. Odborníci uvádí, že morální zásady takových lidí mohou být upozaděny v případě splnění několika podmínek. První z nich je, že násilí je schváleno autoritou, dále pak to, že jednání pachatelů je rutinizováno a konečně rovněž dehumanizace obětí. Důležité tedy bylo mimo jiné překonání morálních zábran. Ačkoliv si vykonavatelé vražd nepochybně museli být vědomi toho, co způsobují svým jednáním, nechtěli si to připustit, neboť souvislost mezi jejich jednáním a masovým vražděním nebyla bezprostředně zřejmá.⁵⁰

⁴⁹ LAQUEUR, W. *Mění se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Praha: Lidové noviny, 2007. s. 110 a dále.

⁵⁰ BAUMAN, Z. *Modernita a holocaust*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. s. 53 a dále.

3 Vybraní popírači holocaustu

V následující kapitole práce se autorka zaměřuje přímo na problematiku popírání holocaustu, kdy bude nejprve představena podstata popírání holocaustu, následně bude vymezena klasifikace popíračů holocaustu a konečně také bude blíže představeno několik zvolených známých popíračů holocaustu.

3.1 Popírání holocaustu a jeho podstata

Myšlenky týkající se toho, že to s holocaustem ve skutečnosti možná nebylo tak, jak je všeobecně známo, se začaly objevovat v podstatě bezprostředně po konci druhé světové války. Sdílení a šíření takových myšlenek je přitom v soudobé terminologii označováno jako popírání holocaustu. Lidé, kteří šíří tyto myšlenky týkající se popírání holocaustu jsou označováni jako popírači holocaustu. Nicméně již samotné označení popíračů může být poněkud problematické, jelikož společností jsou takoví jedinci označováni jako popírači holocaustu, zatímco oni sami se obvykle samovolně označují termínem revizionisté. Označení popírači pokládají za poněkud hanlivé a nepřesné, jelikož zastávají názor, že se pouze zaměřují na hledání a objevování skutečné pravdy.⁵¹

Je možné doplnit, že termín revize, ze kterého pojem revizionisty vychází, je přitom slovem zcela běžným a využívaným a je možné jej vysvětlit jako určitou kontrolu nebo úpravu existujícího stavu. Právě samotná obvyčejnost a legitimita tohoto termínu vedla k tomu, že jej popírači zvolili jako své vlastní označení. Nicméně dle názoru autorky práce je v tomto ohledu třeba vycházet ze stanoviska Deborah Lipstadtové, která před využíváním termínu revizionisté pro označení popíračů varuje⁵², proto bude v textu této práce využíván pojem popíračů.

Robert Eaglestone pak vymezuje společné rysy popíračů holocaustu. Uvádí, že tito jedinci se obvykle snaží prezentovat jako seriózní badatelé a historici a veřejnosti se snaží předkládat výsledky domněle podloženého historického bádání. Jedná se o antisemity, kteří kromě toho obvykle podporují různé sekty nebo případně neofašistické skupiny. Většinou se současně jedná o rasisty, kteří uznávají vrozené

⁵¹ CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. s. 47.

⁵² LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: sílící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 9.

rozdíly mezi rasami a nadřazenost jedné z ras. Obvyčně tito jedinci nepřipouští žádné diskuze a argumenty vyjma těch vlastních.⁵³

Lze uvést, že většina popíračů holocaustu, především pak těch skalních popíračů, se vyznačuje velkou inteligencí a tradičně se rovněž jedná o vzdělané osoby. Právě díky své inteligenci a mnohdy i komunikačním dovednostem jsou popírači uznáváni především skupinami tíhnoucími k radikalismu, jejichž členové se často naopak vyšší inteligencí nevyznačují. Mezi takové skupiny je možné zařadit zejména neonacisty, antisemity a jedinci pocházející z jiné organizované skupiny se srovnatelným smýšlením.⁵⁴

Kromě toho je třeba si uvědomit, že popírání holocaustu jako takové, prošlo v historii několika vývojovými etapami. Za určité předchůdce moderních popíračů jsou přitom pokládáni revizionisté 1. světové války. Tyto osoby šířily své myšlenky přibližně v období 20. let minulého století a usilovaly primárně o obhajobu Německa coby obecně přijímaného viníka válečného konfliktu. Většina revizionistů přitom své myšlenky prezentovala v takové formě, že pouze stěží může být řeč o nějakém popíračství.⁵⁵

Výjimkou byl v tomto ohledu Harry Elmer Barnes, který se od kritického přístupu přesunul směrem k tvrdému popírání, díky čemuž je mnohdy pokládán za jednoho ze zakladatelů myšlenek popírání holocaustu, jehož myšlenky jsou populární i v dnešní době. Lze se setkat i s názorem, že tento milovník Německa je duchovním otcem popírání holocaustu, neboť v šíření myšlenek popírání pokračoval i v období po 2. světové válce. Harry Elmer Barnes otevřeně hájil Adolfa Hitlera, snažil se zprostit Německo veškeré válečné viny, vinu pak shazoval na Spojence. Barnes byl kromě toho prvním, kdo začal otevřeně zpochybňovat počet 6 milionů zavražděných Židů, které označoval jako zveličené. Kromě toho byl rovněž prvním, kdo začal s používáním oblíbené taktiky moderních popíračů, kterou je vyzdvihování dlouhodobého vědeckého bádání, díky nimž Barnes údajně „prozířel“ z hlediska faktů týkajících se holocaustu.⁵⁶

⁵³ EAGLESTONE, R. *Postmodernismus a popírání holocaustu*. V Praze: Triton, 2005. Postmodernistická setkávání. s. 14.

⁵⁴ KRYL, M. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Ústí nad Labem: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011. s. 236 a dále.

⁵⁵ LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 56 a dále.

⁵⁶ LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 56 a dále.

3.2 Fáze popírání holocaustu

Popírání holocaustu prošlo během historie několika etapami vývoje, které byly zmíněny také v předchozích částech práce. Nejprve se jednal o revizionisty 1. světové války, kteří se zaměřovali zejména na obhajobu Německa a kritiku účasti Ameriky v průběhu válečného konfliktu. Výjimkou byl v tomto ohledu již zmíněný Harry Elmer Barnes. Mezi další velice známé revizionisty pak patřil například zakladatel tohoto směru Sidney Bradshaw Fay či Charles Asutin Beard.⁵⁷

Také v období po 2. světové válce procházela problematika popírání holocaustu určitými stádii, obecně se jednalo o dobu poválečného popírání holocaustu. Bezprostředně po skončení válečného konfliktu začínají popírači v rámci svých tvrzení vycházet z nepodložených a vymyšlených důkazů. S ohledem na nepříznivou situaci však ještě neměli možnost zpochybňování existence holocaustu a plynových komor. S takovým přístupem se lze setkat až přibližně v období 50. let 20. století. Mezi typické představitele patřili Maurice Bardéche a Paul Rassinier, kteří jsou označováni jako otcové popírání. Zmínit je možné například i Konstantina Hierla nebo Petera Kleista.⁵⁸ Popírači přitom ve svém myšlení vychází z publikací Davida Leslieho Hoggana, Alana Johna Percivala Tailora a některých dalších.

Další vlna s počátkem přibližně od 70. let pak je specifická zejména díky nové a daleko nebezpečnější metodě popíračů, kterou je dojem vědeckosti a snaha budit seriózní dojem. Průkopníka v tomto ohledu představuje Arthur Butz se svým spisem *Podvod 20. století*. Jednalo se o inteligentního muže, kterému se podařilo prostřednictvím zmíněné publikace posunout popírání do jiné roviny a vybavit tyto názory puncem vědeckosti. Z názorů Butze ostatně i v současnosti vychází mnoho moderních popíračů. Známým je rovněž Richard E. Harwood díky knize nazvané *Zemřelo skutečně šest milionů?*. Pozornost tato publikace získala zejména díky procesu s německým vydavatelem a mediálně velice známým popíračem Ernstem Zündelem. V období 70. let pak kromě toho docházelo k zakládání organizací a institutů, jejichž smyslem bylo serióznost a vědeckost popíračům dodat zejména díky vnější formě, která naoko nepůsobí nikterak extrémisticky. Příkladem může být v tomto ohledu Institute for Historical Review či Liberty Lobby.⁵⁹

⁵⁷ BECKETT, I. *The great war: 1914-1918*. Routledge, 2014, s. 22.

⁵⁸ BADIOU, A., HAZAN, E., SEGRÉ, I. *Reflections on Anti-semitism*. Verso, 2013, s. 216 a dále.

⁵⁹ FISCHER, J. R. *Historical dictionary of the Holocaust*. Rowman & Littlefield Publishers, 2020, s. 162 a dále.

V rámci poslední fáze se pak jedná o současný stav popíračských myšlenek. Nadále popírači usilují o to, aby dokázali působit navenek jako oficiální vědci, jejichž cílem je primárně přezkum historických dějin na základě nejvyšší skutečné a objektivní vědecké pravdy. Popírači sami sebe prezentují jako bojovníky za prosazení „vědecké pravdy“ a za experty, kterými jsou předkládány „vědecky ověřené“ důkazy. Velmi známou kauzou se v tomto ohledu stala domnělá odborná zpráva Freda Leuchtera. Většina popíračů se již aktivně vymezuje a vystupuje proti existenci holocaustu a plynových komor, pochybnosti jsou rovněž vyjadřovány nad vražděním ze strany nacistů. Možnosti informačních a komunikačních technologií pak popíračům nadále nahrávají. Jejich prostřednictvím se ostatně proslavili zejména Ernst Zündel a David Irving, kteří jsou představiteli této poslední fáze myšlenek popírání holocaustu.⁶⁰

3.3 Zvolení popírači holocaustu

V následující podkapitole práce se autorka práce zaměří na představení několika zvolených známých popíračů holocaustu a jejich myšlenek. Záměrně byl pro účely bližšího představení zvolen jeden představitel z každé etapy popírání holocaustu.

3.3.1 Paul Rassinier

Paul Rassinier se narodil 18. března 1906 a zemřel 28. července 1967. Jedná se o francouzského představitele popíračů z první fáze popírání holocaustu. Paul Rassinier byl velmi tvrdým a nekompromisním popíračem, který si dokonce sám prošel hrůzami koncentračního tábora. Po válce se pak Rassinier naopak vydal cestou popírání holocaustu, což autorka práce pokládá za poněkud překvapivé a zarážející. Rassinier byl přitom po dobu dvou let nucen snášet prostředí koncentračních táborů v Buchenwaldu a Doře. Posléze však začal šířit myšlenky týkající se toho, že přeživší mají tendenci o těchto událostech přehánět a lhát. Díky tomu se staví do opozice pamětníkům a naprosto odmítá a popírá svědectví jedinců přeživších.⁶¹

⁶⁰ EVANS, R. J. *Telling lies about Hitler: The Holocaust, history and the David Irving trial*. Verso, 2002, s. 45 a dále.

⁶¹ LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 79 a dále.

Rassinierovy přístupy k popírání holocaustu by v podstatě mohly být rozděleny na období rané, vztahující se k době bezprostředně po válce, a období pozdější. Během raného období Rassinierem nebylo vyhlazování zcela popíráno, v tomto období se nejprve snažil zejména prezentovat nacisty v lepším světle. A tak například brutální zacházení v koncentračních táborech Rassinier přesouval z dozorčích na vězně. V tomto směru s oblibou uváděl, že nacističtí vůdci měli ve skutečnosti k vězňům lepší vztah než takzvaní kápoové, kteří pocházeli z nejhorších táborových vězňů.⁶²

Zpočátku Paul Rassinier nepopíral holocaust jako takový, nicméně vyjadřoval pochybnosti ohledně počtu zavražděných, které pokládal za nadnesené. Ačkoliv připouštěl, že plynové komory mohly v praxi existovat, odpovědnost za vyhlazování přenášel na jednotlivce a tím popíral vinu vlády za průmyslové vraždění. Prohlašoval, že není k dispozici žádný přesvědčivý důkaz ohledně nařízení, týkajícího se usmrcování plynem, oficiální státní politikou. Později však existenci plynových komor naprosto odmítá, popírá a zaměřuje se na „mýtus holocaustu“.⁶³

Paul Rassinier prohlašoval, že Židé, z důvodu své velké lásky k penězům, dokázali zkonstruovat takovou lež, jakou je vyhlazení šesti milionů Židů nacisty, v čele s Adolfem Hitlerem. Reparace pak podle názoru Rassiniera měly být určeny na vytvoření nového státu Izraele. Uváděný počet obětí pak dokonce spojuje do závislosti s výší reparací. Nicméně v reálné rovině nedocházelo k přidělování reparací na hlavu, ale naplňovaly sumu, která musela být Izraelem vynaložena na přijetí a usídlení Židů do státu.⁶⁴

⁶² ŠEVČÍKOVÁ, E., et al. Problematika popírání holocaustu v České republice. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2013, s. 179-192.

⁶³ VIDAL-NAQUET, P. *Vrazi paměti: "Papírový Eichmann" a jiné eseje o revizionismu*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. s. 79 a dále.

⁶⁴ LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 79 a dále.

3.3.2 Arthur Butz

Dále je možné představit myšlenky amerického popírače, Arthura Butze, který představuje určitý mezník mezi popírači. Během přelomových 70. let nastal nový trend mezi popírači, jehož průkopníkem byl právě Arthur Butz. Butz si uvědomil, že pokud má v úmyslu provést rehabilitaci sociálního nacionalismu a zvýšit věrohodnost popíračů, je třeba přistoupit přímo ke změně využívaných metod. Existující teoretická základna Butzovi napomohla v nastolení nové éry popírání a poskytla mu tak možnost zdokonalování se z hlediska metod a techniky psaní.⁶⁵

Je možné uvést, že vzhledem k Butzově inteligenci, se nesnížil k tomu, aby veřejně a bezostyšně popíral vyhlazovací politiku a běžně užívané lži popíračů. Proto zvolil již zmíněnou taktiku vědeckosti, objektivity a serióznosti vědecké práce. Butz se proto záměrně soustředí na to, aby se jeho myšlenky vyznačovaly určitou formou a úrovní, která bude hodna seriózním vědeckým publikacím.⁶⁶

Nicméně ve skutečnosti se Arthur Butz publikovaným obsahem nikterak nelišil od obsahu sdíleného ostatními popíračskými aktivisty. Tato nová etapa popírání, kterou zahájil právě Butz, je velice nebezpečná právě pro svou přijatelnost nejen obyčejnou veřejností, ale dále stejně tak i intelektuály. Popírání a související myšlenky se díky tomu přesunuly do kruhů vzdělanějších, na což poté navázali rovněž moderní popírači.⁶⁷

Závěrem je možné uvést, že myšlenky Arthura Butze jsou obecně postaveny na popírání vyhlazovací politiky jako něčeho smyšleného, jako určité legendy a mýtu. Nesouhlasí a odmítá historiky potvrzenou nacistickou hantýrku, která byla používána v podobě zástíracího manévru pro likvidaci nebo deportaci Židů do vyhlazovacích táborů. Dle názorů Butze konečné řešení židovské otázky znamenalo pouze jejich evakuaci nebo deportaci z Evropy.⁶⁸

⁶⁵ LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 129 a dále.

⁶⁶ BUTZ, A. R. *The Hoax of the Twentieth Century*. Truth Seeker, 1985, s. 24.

⁶⁷ LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 129 a dále.

⁶⁸ LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 129 a dále.

3.3.3 David Irving

Poslední zmíněný popírač se jmenuje David Irving a narodil se 24. března 1938 ve Velké Británii. David Irving je znám zejména coby autor kontroverzních historických titulů věnujících se tématu 2. světové války a Třetí říše, které však seriózními kritiky nejsou příliš uznávány, jinak je tomu v případě veřejnosti. Jedná se přitom o jednoho z velice medializovaných popíračů, a to mimo jiné také v souvislosti s proběhlými soudními procesy. Kromě toho je však Irving znám také díky své obhajobě Adolfa Hitlera. Ve své knize Irving uvádí, že Hitler neměl vraždění Židů na svědomí a také to, že tyto plány, pakliže vůbec existovaly, mu ve skutečnosti zůstaly utajeny.⁶⁹ Dílo vzniklo poté, co Irving pronikl mezi blízké spolupracovníky Adolfa Hitlera, přičemž Irving jimi i Hitlerem byl doslova fascinován. Podle názoru Deborah Lipstadtové Irving dokonce na Hitlera pohlížel jako na ochránce Židů a jejich největšího přítele.⁷⁰ Kromě toho také tvrdil, že Hitler údajně roku 1944 vyslovil, že se po jeho smrti jednoho dne objeví Angličan, který bude o něm psát objektivně. David Irving se pochopitelně do této pozice pasoval.⁷¹

Dále se Irving již cíleně zaměřoval právě na popírání a zkreslování historie. V roce 1988 vystoupil Irving v postavení svědka v procesu případ Ernsta Zündela a následně sepsal předmluvu k Leuchterově zprávě, díky čemuž se definitivně zařadil mezi popírače. Ačkoliv v období 90. let připustil existenci masového vyvražďování, nepokládal jej za průmyslovou záležitost a zpochybňoval rovněž rozsah této události. Hitlera pokládal za pouhého obětního beránka a trvale jej očišťoval.⁷²

Irvinga je tedy možné zařadit bezesporu mezi jedince, kteří provádí bagatelizaci, falšování, záměrné přikrášlování, očišťování a obhajování činů nacistů nehledě na historické souvislosti, o kterých má Irving velmi dobré povědomí. Irving je rasistou a antisemitou, který záměrně mění historická fakta, což bylo konstatováno v roce 2000 vrchním soudem v Londýně. Proces konaný na základě Irvingova návrhu v roce 1996 v podobě reakce na knihu Deborah Lipstadtové s názvem *Denying the Holocaust*, kde byl označen za jednoho z ústředních vyznavačů takzvané Osvětimské lži, se dostal před soud

⁶⁹ IRVING, D. J.C. *Hitler's war*. New York: Viking Press, 1977. s. 38.

⁷⁰ LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. s. 205.

⁷¹ KÁRNÝ, M. Popírání šoa v Čechách. In: *Holocaust.cz* [online]. 2011 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-1998/brezen-13/popirani-soa-v-cechach/>

⁷² KÁRNÝ, M. Popírání šoa v Čechách. In: *Holocaust.cz* [online]. 2011 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-1998/brezen-13/popirani-soa-v-cechach/>

až o 4 roky později. Irvingem byla žalována jak Lipstadtová, tak i nakladatelství Penquin Books, pro urážku na cti. Irving soud prohrál a byl uznán vinným téměř ve všech bodech obžaloby.⁷³ Tento proces, který definitivně uznal Leuchterovu zprávu za nevěrohodnou a plynové komory za skutečné, sehrává roli rovněž z hlediska budoucích možných sporů s popírači a může sloužit jako precedent.

⁷³ HOLÝ, J. *Holokaust–Šoa–Zagłada*. Univerzita Karlova v Praze, 2007. s. 9 a dále.

4 Právní možnosti postihu popírání holocaustu

Popírání holocaustu jako takové, je v České republice charakterizováno jako trestný čin, který je možné právně postihnout. Tento postih je právně upraven prostřednictvím ustanovení v § 405 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Dopustí se jej jedinec, který „*veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo nacistické, komunistické nebo jiné zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny nebo zločiny proti míru, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*“ Z uvedeného je patrné, že je tímto způsobem vymezen relativně obsáhlý výčet zakázaných činností, kdy není za trestné pokládáno pouze popírání genocidia jako takové (případy, kdy pachatel prohlašuje, že jisté historické události naplňující znaky genocidia v praxi vůbec nenastaly), ale kromě toho rovněž zpochybňování (pachatelem jsou zlehčovány následky genocidia, jeho rozsah nebo předpoklady), schvalování (pachatelem je veřejně projevován souhlas s takovými zločiny) a úsilí ospravedlnit genocidium (pachatel vyjadřuje pochopení s vykonavatelem genocidia, poukazuje na srovnatelné zločiny páchané například spojenci, které za genocidium nebyly označeny).⁷⁴

Z hlediska předmětu popírání pak je možné uvést, že za takové trestné chování je pokládáno popírání libovolného činu naplňujícího znaky genocidia. Výslovně jsou zakotveny činy spáchané nacistickým a komunistickým režimem, nicméně nejedná se o taxativní výčet, ale spíše o akcentování účelu tohoto ustanovení. Je možné krátce zmínit, že v rámci původního znění v historickém zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákoník byly středem pozornosti pouze zločiny, které byly spáchány nacistickým a komunistickým režimem, nicméně takové omezení bylo vytýkáno. V současnosti pak je za trestné pokládáno obecně popírání libovolných zločinů, které jsou způsobilé naplňovat znaky genocidia. Úprava genocidia je přitom provedena na základě ustanovení § 400 trestního zákoníku, a to následujícím způsobem:

⁷⁴ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2011. s. 1337.

„(1) Kdo v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí

- a. uvede příslušníky takové skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení,*
- b. provede opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo rození dětí,*
- c. násilně převádí děti z jedné takové skupiny do druhé, nebo*
- d. způsobí příslušníkovi takové skupiny těžkou újmu na zdraví nebo smrt,*

bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem.“

Současně přitom musí jít o dostatečně prokázané události. Historická pravdivost nacistických zločinů je přitom dle převažujícího názoru zaštitěna autoritou Norimberského tribunálu. Z hlediska odlišných událostí může být otázka jejich dostatečného prokázání předmětem sporu. Právní řád v tomto ohledu neodpovídá na to, kterých konkrétních historických události se ustanovení týká, což je tedy spojeno s jistou mírou právní nejistoty.

Je vhodné doplnit, že trestnost popírání genocidia není v tuzemské právní úpravě podmíněna tím, že by takový projev musel být způsobilý k vyvolání násilí nebo nenávisti ve společnosti, zakázáno je totiž samotné popírání genocidia. Taková trestněprávní úprava problematiky popírání holocaustu a jiných obdobných zločinů je přitom širší ve srovnání s většinou zahraničních úprav.⁷⁵ Většina zahraničních úprav vychází v tomto ohledu pouze z postihování popírání, zpochybňování nebo ospravedlňování nacistických zločinů, stranou zájmu jsou již ponechány další případy genocidia.⁷⁶ Na problematiku rozsahu zásahu tohoto ustanovení do roviny svobody projevu, který je garantována na úrovni úrovně zákonem č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod a dále pak rovněž některými dalšími úmluvami zaměřujícími se na lidská práva se zabýval Ústavní soud ve svém nálezu, kdy bylo konstatováno, že k omezení základního práva na svobodu projevu ze určitých okolností může být přistoupeno, a to v praxi například s úmyslem ochrany práv a svobod jiných, případně pak ochrany veřejné bezpečnosti, který je ve formě

⁷⁵ ČERNÝ, P. Popírání holocaustu v právních souvislostech. *Trestněprávní revue* 2007, 7. s. 191.

⁷⁶ ČERNÝ, P. Popírání holocaustu v právních souvislostech. *Trestněprávní revue* 2007, 7. s. 194.

principu či hodnoty obsažen součástí ústavního pořádku.⁷⁷ Zákaz veřejného popírání, zpochybňování, schvalování nebo snahy o ospravedlnění nacistického genocidia nebo jiné zločiny nacistů proti lidskosti, což je zakotveno v ustanovení § 405, představuje takové omezení, které je v demokratické společnosti nutné.⁷⁸

⁷⁷ ČESKO. PŘEDSEDNICTVO ČESKÉ NÁRODNÍ RADY. USNESENÍ č. 2, ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

⁷⁸ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu ze dne 26.3.2009. ÚS 3108/08 SbNU821. Databáze rozhodnutí ústavního soudu. 2009. Dostupné z WWW: [NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu \(usoud.cz\)](https://www.usoud.cz)

5 Empirické šetření povědomí české veřejnosti o zpochybňování a popírání holocaustu

V následující kapitole práce jsou uvedeny výsledky empirického šetření, které bylo zaměřeno na povědomí obyvatel České republiky o problematice zpochybňování a popírání holocaustu. Nejprve však bude představena metodika empirického šetření společně s jeho cílem.

5.1 Metodika a cíl empirického šetření

V části pojednávající o metodice této bakalářské práce bylo nastíněno, že empirická část této bakalářské práce je založena na dotazníkovém šetření. Předem tedy byl pro tyto účely vypracován dotazník skládající se z otázek otevřených, uzavřených a polouzavřených. Otázky, které byly zařazeny do dotazníku, se týkaly zkušeností a názorů oslovených respondentů na problematiku zpochybňování a popírání holocaustu. Důležité přitom předem bylo zvolit adekvátní počet otázek, aby měl respondent ochotu dotazník vyplnit, a nebyl zahlcený nadměrným množstvím otázek. V úvodu dotazníku byl představen autor této práce a účel a smysl dotazníku, taktéž byla zahrnuta stručná instrukce a poděkování respondentovi za spolupráci. Druhá část dotazníku již obsahuje vlastní otázky týkající se zkoumaného tématu. Konečně otázky dotazníku jsou otázkami identifikačními, mezi které patřil dotaz na pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání, aby bylo možné získat přehled o výzkumném vzorku, který se zúčastnil tohoto šetření. Tento vzorek bude představen v následující podkapitole.

Otázky by bylo možné v podstatě rozdělit do několika tematických okruhů, při jejichž tvorbě byl základem stanovený záměr a cíle šetření a jeho předpoklady. Dotazník zahrnuje zejména otázky, které se týkají povědomí o holocaustu jako takovém a dále pak rovněž povědomí o problematice popírání holocaustu a názorech na popírání holocaustu. Smyslem zvolených otázek bylo zejména adekvátně postihnout problematiku popírání holocaustu a přístup k ní ze strany oslovených respondentů.

5.2 Výzkumný vzorek

V rámci následující podkapitoly práce je prezentován výzkumný vzorek odpovídajících respondentů, kteří se zúčastnili tohoto dotazníkového šetření. Jak již bylo nastíněno, cílovou skupinu v rámci šetření představovala široká veřejnost. Celkem byly získány odpovědi od 250 respondentů. Nejprve je vhodné uvést strukturu oslovených respondentů z hlediska jejich pohlaví. Šetření se zúčastnilo celkem na 112 žen a 138 mužů, což ukazuje na to, že se dotazníkové šetření zúčastnilo celkem 45 % žen a 55 % mužů. Také byla zkoumána věková kategorie respondentů, jak je patrné z níže uvedené tabulky.

Tabulka 1: Věková struktura respondentů

Odpověď	Celkem	Celkem (%)
Do 25 let	35	14 %
26 – 35 let	77	31 %
36 – 45 let	68	27 %
46 – 55 let	50	20 %
56 let a více	20	8 %
Celkem	250	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je patrné z výše uvedené tabulky, dotazníkového šetření se zúčastnilo nejvíce respondentů z věkové kategorie mezi 26 a 35 lety, kterých bylo celkem 31 %, následovala věková kategorie mezi 36 a 45 lety, těchto respondentů bylo celkem 27 %. Naopak nejmenší počet respondentů se zúčastnil z věkové kategorie nad 56 let, kterých bylo celkem 8 %. Vzhledem k tomu, že byl dotazník posílán k vyplnění on-line formou, bylo možné očekávat, že starší ročníky, kteří nedisponují možností elektronického vyplnění, nebudou ve vzorku příliš zastoupeni.

Pokud pak jde o skladbu respondentů z hlediska jejich nejvyššího dosaženého vzdělání, ta je opětovně patrná z níže uvedené tabulky.

Tabulka 2: Struktura respondentů z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání

Odpověď	Celkem	Celkem (%)
základní	12	5 %
středoškolské	148	59 %
vyšší odborné	30	12 %
vysokoškolské	60	24 %
Celkem	250	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Je zřejmé, že se empirického šetření zúčastnilo celkem 59 % respondentů se středoškolským vzděláním, dále pak celkem 24 % vysokoškolsky vzdělaných respondentů a 12 % osob s vyšším odborným vzděláním. Je tedy patrné, že v rámci šetření zcela převážili respondenti se středoškolským vzděláním.

5.3 Interpretace výsledků empirického šetření

V následující podkapitole práce budou interpretovány výsledky provedeného šetření, a to přehledně dle jednotlivých otázek zařazených do dotazníku. Pro názornost budou místy slovní komentáře doplněny o výstupy v podobě přehledných tabulek.

- **Setkal/a jste se někdy s pojmem holocaustu (holokaustu)?**

První otázkou dotazníku bylo to, zda se již respondenti někdy v minulosti vůbec setkali s pojmem holocaustu. Pochopitelně je předpokládáno, že naprostá většina osob tento pojem zná, nicméně současně je možné, že se určitá část respondentů s tímto pojmem doposud neselekala. Bylo zjištěno, že celkem 95 % oslovených respondentů se skutečně již někdy setkala s pojmem holocaust. Celkem 3 % respondentů pak odpověděla zamítavě a zbývajících 2 % osob uvedla, že neví. Nicméně naprostá většina respondentů se s pojmem holocaustu již skutečně setkala. Tato otázka tedy splnila předpoklad autorky dotazníku, který byl potřebný k zodpovězení dalších otázek.

- **Pokud jste uvedl/a, že ano, co podle Vašeho názoru tento pojem označuje?**

Na respondenty, kteří na předchozí otázku odpověděli kladně, byla zaměřena následující otázka, kde bylo úkolem respondentů definovat pojem holocaustu.

Tabulka 3: Povědomí respondentů o obsahu pojmu holocaustu

Odpověď	Celkem	Celkem (%)
Systematické vyvražďování Židů	105	42 %
Systematické vyvražďování všech osob, které nesplňovaly pravidla Norimberských zákonů	90	36 %
Všechny válečné zločiny nacistického Německa	10	4 %
Nadřazenost Němců nad židovským národem	20	8 %
Nevím	15	6 %
Jiné	10	4 %
Celkem	250	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak plyne z uvedených výsledků, největší část respondentů, a to 42 %, uvedla, že holocaust je výrazem označujícím systematické vyvražďování pouze Židů. Následovala odpověď (36 %), že holocaust je systematickým vyvražďováním veškerých osob, které neodpovídaly podmínkám takzvaných Norimberských zákonů. Ostatní odpovědi byly spíše v menšině, objevilo se mezi nimi například to, že se jednalo o nadřazenost Němců nad židovským národem. Mezi odpověďmi z kategorie „jiné“ zaznělo například to, že se jednalo o vyvražďování různých nepohodlných skupin obyvatel. Obecně vyplynulo, že je pouze část respondentů schopna zcela správně odpovědět na to, co to vlastně holocaust byl.

- **Pokud jste uvedl/a, že ano, kde jste se s tímto pojmem poprvé setkal/a?**

Navazující otázkou směřovanou skupině respondentů s určitým povědomím o podstatě pojmu holocaustu bylo to, kde přesně se s tímto pojmem poprvé setkali. V tomto ohledu bylo zjištěno, že celkem 67 % respondentů se s tímto pojmem poprvé setkala v prostředí školy, a tedy velmi pravděpodobně ve výuce, dalších 12 % respondentů pak z knižních publikací. Celkem 7 % osob zná tento pojem z vyprávění

blízkých osob. Nicméně jak je patrné, téměř sedm desetin respondentů bylo s tímto pojmem seznámeno ve škole.

- **Co podle Vašeho názoru představují Norimberské zákony?**

V předchozí části dotazníku byl krátce zmíněn pojem Norimberských zákonů, proto autorku práce zajímalo, zda mají respondenti povědomí o tom, jaký je vlastně účel těchto zákonů a co bylo na jejich základě určováno. V tomto ohledu plných 81 % dotázaných osob správně odpovědělo, že se jednalo o základní dokument, na jehož základě probíhala diskriminace a genocida. Dalších celkem 9 % osob pak zvolilo odpověď, že se jednalo o soudní proces vedený vítězi války proti představitelům nacistického Německa, 4 % osob pak uvedla, že šlo o dokument nutící německé obyvatelstvo opustit po válce území ČR. Pozitivně však autorka práce hodnotí fakt, že naprostá většina respondentů byla schopna správně odpovědět na účel takzvaných Norimberských zákonů.

- **Jaké skupiny osob byly podle Vašeho názoru nacistickým Německem pronásledovány?**

Zajímavé odpovědi pak byly zjištěny také v rámci otázky, jaké skupiny osob byly pronásledovány nacistickým Německem.

Tabulka 4: Povědomí respondentů o skupinách osob pronásledovaných nacistickým Německem

Odpověď	Celkem	Celkem (%)
Pouze Židé	27	11 %
Nejen Židé, ale i další skupiny osob nevyhovující představám nacistického režimu	198	79 %
Nevím	5	2 %
Jiné	20	8 %
Celkem	250	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Ze zjištěného vyplynulo, že respondenti mají opětovně velmi dobré povědomí o historii, jelikož naprostá většina oslovených osob správně odpověděla, že mezi pronásledované osoby zdaleka nepatřili pouze Židé, ale také mnoho dalších skupin osob nevyhovující představám nacistického režimu. Tuto odpověď zvolilo celkem na plných osm desetin dotazovaných respondentů.

- **Kdo byl podle Vašeho názoru hlavním iniciátorem holocaustu?**

Dále bylo dle autorky vhodné rovněž prozkoumat, zda mají respondenti povědomí o tom, kdo byl ústředním iniciátorem události v podobě holocaustu. V tomto ohledu celých 85 % respondentů správně odpovědělo, že se jednalo o Adolfa Hitlera. Dalších 11 % však za iniciátora označilo Goebbelse a zbývající 4 % respondentů správnou odpověď neznalo. Ačkoliv se opětovně jedná o obстойný výsledek, autorka práce pokládá za překvapivé zjištění, že více než desetina respondentů za hlavního strůjce holocaustu označila Goebbelse.

- **Slyšel/a jste někdy o zpochybňování a popírání holocaustu?**

Zbývající otázky dotazníku již bylo zaměřeny konkrétně na problematiku popírání a zpochybňování holocaustu. Proto byli respondenti nejprve dotázáni na to, zda se již někdy setkali s problematikou zpochybňování a popírání holocaustu.

Tabulka 5: Povědomí respondentů o zpochybňování a popírání holocaustu

Odpověď	Celkem	Celkem (%)
Ano	102	41 %
Ne	118	47 %
Nevím	30	12 %
Celkem	250	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je zřejmé, pouze necelá polovina (41 %) respondentů se již někdy setkala s problematikou zpochybňování holocaustu. Zbývajících 59 % se tedy naopak s touto problematikou doposud neseťkalo, resp. si tímto nejsou zcela jisti. Na část respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli kladně, pak byla zaměřena otázka následující.

- **Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a, že ano, zkuste, prosím, jednoduše popsat, co podle Vašeho názoru popírání holocaustu zahrnuje.**

Úkolem respondentů bylo v rámci této otázky stručně vlastními slovy popsat, co podle nich představuje popírání holocaustu. V tomto ohledu byli respondenti poměrně obstojně schopni vyjádřit, co představuje popírání holocaustu, jelikož nejčastější odpovědí bylo, že popírání holocaustu je založeno na popírání masového vraždění Židů v době druhé světové války, případně pak to, že se jedná o popírání smrti milionů Židů plynových komorách koncentračních táborů, kterou měli na svědomí nacisté. Opět se tedy potvrdilo poměrně dobré povědomí respondentů o zkoumané problematice.

- **Je podle současného trestního zákoníku popírání holocaustu trestným činem?**

Autorka práce také zkoumala, zda mají respondenti povědomí o trestnosti jednání v podobě popírání holocaustu. Odpovědi jsou opětovně zřejmé z níže uvedené tabulky.

Tabulka 6: Povědomí respondentů o trestnosti popírání holocaustu

Odpověď	Celkem	Celkem (%)
Ano	183	73 %
Ne	30	12 %
Nevím	37	15 %
Celkem	250	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Bylo zjištěno, že celkem na 73 % oslovených respondentů správně odpovědělo, že v současnosti je skutečně popírání holocaustu trestným činem dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

- **Dokázal/a byste jmenovat nějakého známého popírače holocaustu? Pokud ano, uveďte, prosím, jeho jméno.**

Respondenti byli také dotázáni na jméno nějakého ze známých popíračů holocaustu, o kterém mají sami povědomí. Nicméně celkem na 79 % respondentů žádného ze známých popíračů holocaustu nebylo schopno jmenovat, naproti tomu 21 % respondentů mělo o tomto určité povědomí a minimálně jednoho známého popírače uvedli. Dle očekávání autorky práce byla zmíněna známá jména, mezi která nejčastěji patřil David Irving, který je velmi známý i v tuzemském prostředí, dále byl zmíněn také Ernst Zündel. Jeden respondent dokonce zmínil Marka Webera. Je patrné, že zhruba pětina respondentů dokáže jmenovat i konkrétní známé popírače holocaustu, což ukazuje na to, že mají o problematice již poněkud hlubší povědomí. Výsledky této otázky autorku

práce mile překvapily, jelikož neočekávala, že téměř jedna pětina bude mít vůbec o „popíračích“ nějaké informace.

- **Domníváte se, že je popírání holocaustu pro moderní společnost nebezpečné?**

Respondentů se autorka práce dotazovala rovněž na to, zda je podle jejich názoru popírání holocaustu v moderní společnosti nebezpečným jevem. Zjištěné výsledky jsou patrné z tabulky níže.

Tabulka 7: Názor respondentů na nebezpečnost popírání holocaustu

Odpověď	Celkem	Celkem (%)
Rozhodně ano	108	43 %
Spíše ano	57	23 %
Spíše ne	73	29 %
Rozhodně ne	12	5 %
Celkem	250	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Je patrné, že celých 66 % oslovených respondentů pokládá popírání holocaustu za jednání, které je skutečně v moderní společnosti něčím nežádoucím a rizikovým. Zbývajících 34 % pak toto jednání naopak nepokládá za významnější hrozbu pro společnost. Obecně je však zřejmé, že naprostá většina respondentů vnímá popírání holocaustu jako určité nebezpečí, a tedy negativní a rizikový jev. U této otázky autorka práce očekávala větší procento respondentů domnívajících se, že popírání je nebezpečným jevem ve společnosti.

- **Jaký je Váš osobní názor na problematiku popírání holocaustu?**

V rámci poslední otázky se autorka práce respondentů dotazovala na jejich subjektivní názor na jev v podobě popírání holocaustu. V tomto ohledu se dle očekávání objevily názory, že se jednalo o největší tragédii v moderní lidské historii, o smutnou etapu lidských dějin, která s sebou přinesla obrovské množství nevinných obětí tehdejšího režimu. Velmi často se také objevoval názor, že se jednalo o tragédii, která by však neměla být zapomenuta, ale naopak by měla být i příštím generacím připomínána. Tato odpověď autorku práce pozitivně překvapila, jelikož s tímto názorem zcela souhlasí. Dalším opakovaně uváděným názorem pak bylo naopak také to, že holocaust představuje velice temnou kapitolu moderní historie, avšak je naopak nutné se vydat kupředu a do minulosti se již přespříliš neohlížet. S tímto názorem se naopak autorka práce neztotožňuje.

Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na problematiku holocaustu, především s akcentem na jeho zpochybňování a popírání. Jejím základem cílem bylo nejprve vymezit antisemitismus, neboť popírání holocaustu je jednou z jeho hlavních forem. Následně byly v textu práce vymezeny základní pojmy související se zkoumaným tématem, a to zejména antisemitismu společně s jeho klasifikací. V dalších částech práce byli představeni zvolení nositelé, a tedy popírači holocaustu, poté byly popsány také konkrétní projevy zpochybňování a popírání holocaustu. Zároveň byl v práci popsán právní postih popírání a zpochybňování holocaustu v České republice. V rámci empirického šetření byla pozornost zaměřena na zjištění povědomí české veřejnosti o problematice zpochybňování a popírání holocaustu.

Pomocí praktické části bakalářské práce autorka zjistila, že v současné společnosti je nadále velice patrným jevem problematika popírání a zpochybňování holocaustu. Bylo zjištěno, že určitá část veřejnosti přiznává, že se s tímto jevem již setkala. Antisemitismus je totiž nadále ve společnosti do jisté míry zakořeněn, nicméně vliv má také postupné vymírání přeživších těchto událostí, což vede k tomu, že je možné snáze zpochybňovat existenci a rozsah tragédie v podobě holocaustu. Většina respondentů také uvedla, že je dobré o problematice holocaustu hovořit a připomínat ji tím dalším generacím. Veřejnost má obecně velmi dobré povědomí o podstatě holocaustu a jeho drastických následcích, menší část osob se setkala také se samotným popíráním holocaustu. Část respondentů je dokonce schopna jmenovat některé známé popírače holocaustu, mezi které patří například David Irving, Ernst Zündel nebo i Arthur Butz, čímž byla autorka práce mile překvapena. Naprostá většina respondentů pak na popírání holocaustu pohlíží jako na něco nebezpečného a nežádoucího, s čímž autorka této práce jednoznačně souhlasí. Otázkou je, co s tím. Pravděpodobně nejjednodušší a nejvhodnější cestou proti popíračům holocaustu by byla totální ignorace ze strany majoritní společnosti. Pokud by se nikdo nezajímal o jejich knihy, nesledoval jejich diskuse a internetové stránky, žádné právní postihy popírání holocaustu by nebyly nutné. Nicméně tohoto stavu je nepochybně velmi obtížné dosáhnout. Například díla Davida Irvinga patří dlouhodobě v naší zemi k nejpřekládanějším historickým publikacím. Odborná historická obec přitom tuto skutečnost v podstatě zcela opomíjí.

Proto právě zákon postihující jednání v podobě popírání holocaustu je patrně jediným efektivním nástrojem za účelem minimálně částečného omezení dalšího šíření tohoto jevu. Roli pak podle autorky práce sehrává patrně také situace týkající se popírání v takových státech, kde tento extrémistický názorový proud trestný není. Pakliže bude nadále pokračovat radikalizace západního světa související s hledáním viníků soudobého problematického stavu ekonomiky a lidé budou nadále prahnout po senzacích konspiračních teoriích, bude podle názoru autorky práce popírání holocaustu představovat stále větší hrozbu, které bude nutné se postavit. Dle názoru autorky práce byl cíl této práce naplněn.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ARENDTOVÁ, H. *Eichmann v Jeruzalémě: Zpráva o banalitě zla*. Praha: Mladá fronta, 1995. 428 s. ISBN 80-204-0549-6.
2. BADIOU, A., HAZAN, E., SEGRÉ, I. *Reflections on Anti-semitism*. Verso, 2013. 256 s. ISBN 9781781681152
3. BAUMAN, Z. *Modernita a holocaust*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 330 s. ISBN 80-86429-23-7.
4. BECKETT, I., FW. *The great war: 1914-1918*. Routledge, 2014. 856 s. ISBN 9781405812528
5. BERND, M. *Židovská menšina v dějinách*. Olomouc: Votobia, 1997. 378 s. ISBN 80-7198-311-X.
6. BUDIL, I. T. *Encyklopedie dějin antisemitismu*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. 292 s. ISBN 978-80-261-0206-9.
7. BUTZ, A. R. *The Hoax of the Twentieth Century*. Truth Seeker, 1985, 558 s. ISBN 9780318167039.
8. CAMUS, J., DERCZANSKY, A. *Svět Židů*. Praha: Levné knihy, 2008. 64 s. ISBN 978-80-7309-501-7.
9. CLAYOVÁ, C., LEAPMAN, M. *Panská rasa: nacistické Německo a experiment Lebensborn*. Praha: Columbus, 1996. 196 s. ISBN 80-85928-43-4.
10. ČERNÝ, P. Popírání holocaustu v právních souvislostech. *Trestněprávní revue* 2007, 7. 64 s. ISSN 1213-5313.
11. DREXLEROVÁ, A. *Jákob a Ezau na cestě k smíření?: dějiny židovsko-křesťanských vztahů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. *Judaica Olomucensiae*. 180 s. ISBN 978-80-244-2335-7.
12. EAGLESTONE, R. *Postmodernismus a popírání holocaustu*. V Praze: Triton, 2005. *Postmodernistická setkávání*. 66 s. ISBN 80-7254-533-7.
13. EVANS, R. J. *Telling lies about Hitler: The Holocaust, history and the David Irving trial*. Verso, 2002. 320 s. ISBN 978-80-7391-450-9
14. FISCHER, J. R. *Historical dictionary of the Holocaust*. Rowman & Littlefield Publishers, 2020. 452 s. ISBN 978-0810867741
15. FREDRICKSON, G. M. *Rasismus: stručná historie*. Praha: BB/art, 2003. 160 s. ISBN 80-7341-124-5.

16. HILBERG, R. *The Destruction of the European Jews*. New York: Holmes & Meier Publishers, 1985. 1426 s. ISBN 0-8419-0910-5.
17. HOLÝ, J. *Holokaust–Šoa–Zagłada*. Univerzita Karlova v Praze, 2007. 269 s. ISBN, 9788024612454.
18. CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-098-6.
19. IRVING, D. J. C. *Hitler's war*. New York: Viking Press, 1977. 794 s. ISBN 9780340167472
20. JINDRÁKOVÁ, E. *Antisemitismus a protižidovské postoje s důrazem na 19. století*. 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 50 s.
21. KOVÁŘ, F. *Filosofické myšlení hellenistického židovstva*. 2. přehlednuté vyd. Praha: Herrmann, 1996. 216 s. ISBN 80-238-0472-3.
22. KRYL, M. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Ústí nad Labem: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011. 260 s. ISBN 978-80-7414-389-2.
23. KRZEMIŃSKI, I. Polish-Jewish relations, anti-Semitism and national identity. *Polish Sociological Review*, 2002, 25-51. 27 s.
24. LAQUEUR, W. *Měníci se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. 216 s. ISBN 978-80-7106-927-0.
25. LINDEMANN, A. S., LEVY, R. S. (ed.). *Antisemitism: A history*. OUP Oxford, 2010. 336 s. ISBN 978-0199235025
26. LIPSTADT, D. E. *Popírání holocaustu: silící útok na pravdu a paměť*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. 352 s. ISBN 80-7185-652-5.
27. MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003. 656 s. ISBN 80-86598-45-4.
28. MESSADIÉ, G. *Obečné dějiny antisemitismu. Od starověku po dvacáté století*. Praha: Práh, 2000. 317 s. ISBN 80-7252-038-5.
29. MIKULÁŠEK, B. *Antisemitismus v české literatuře 19. a 20. století*. Praha: Votobia, 2000. 238 s. ISBN 80-7220-090-9.
30. MIKUTOWSKÁ, A. *Antisemitismus jako sociální jev v současnosti v rámci českého prostoru optikou strukturálně-funkcionalistického paradigmatu*. 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně.

31. OTTOLENGHI, E. *Autodafé: Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha: Academia, 2012. XXI. století. 340 s. ISBN 978-80-200-2020-8.
32. PETRÁŇOVÁ, Lydia. *Průvodce všedním životem ve středověku*. Úvaly: Albra, 2005. Pomocné knihy pro žáky a učitele. 84 s. ISBN 80-7361-003-5.
33. SAMOHÝL, J. *Hledání cest k porozumění. Dingir*. 2010, 2. 58 s.
34. SIMMEL, G. „Cizinec“. *Peníze v moderní kultuře a jiné eseje*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. 206 s. ISBN 80-85850-50-8.
35. STERN, K. S. *Antisemitism Matters*. New York: American Jewish Committee, 2004. 12 s.
36. ŠEVČÍKOVÁ, E. et al. Problematika popírání holocaustu v České republice. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2013, 59.1: 179-192. 14 s.
37. VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG, 2011. 1368 s. ISBN 978-80-7263-677-8.
38. VIDAL-NAQUET, P. *Vrazi paměti: "Papírový Eichmann" a jiné eseje o revizionismu*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. 218 s. ISBN 978-80-7465-070-3.

Elektronické zdroje

1. KÁRNÝ, M. Popírání šoa v Čechách. In: *Holocaust.cz* [online]. 2011 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-1998/brezen-13/popirani-soa-v-cechach/>

Legislativní zdroje

1. ČESKO. PŘEDSEDNICTVO ČESKÉ NÁRODNÍ RADY. USNESENÍ č. 2, ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 9. února 2009 trestní zákoník In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
3. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu ze dne 26.3.2009. ÚS 3108/08 SbNU821. Databáze rozhodnutí ústavního soudu. 2009. Dostupné z WWW: [NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu \(usoud.cz\)](http://NALUS-databaze-rozhodnuti-ustavniho-soudu.usoud.cz)

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Věková struktura respondentů	38
Tabulka 2: Struktura respondentů z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání.....	39
Tabulka 3: Povědomí respondentů o obsahu pojmu holocaustu	40
Tabulka 4: Povědomí respondentů o skupinách osob pronásledovaných nacistickým Německem.....	41
Tabulka 5: Povědomí respondentů o zpochybňování a popírání holocaustu	43
Tabulka 6: Povědomí respondentů o trestnosti popírání holocaustu	44
Tabulka 7: Názor respondentů na nebezpečnost popírání holocaustu	45

Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Dobrý den,

mé jméno je Hana Hlaváčová a dálkově studuji Vysokou školu evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích. Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který slouží výhradně potřebám mé bakalářské práce, ve které se věnuji tématu popírání a zpochybňování holocaustu. Dotazník je zcela anonymní a jeho výsledky budou využity výhradně pro potřeby mé bakalářské práce. Vyplnění dotazníku Vám nezabere více než 15 minut. Pokud není uvedeno jinak, u každé otázky, prosím, zvolte pouze jednu odpověď.

Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

1. Setkal/a jste se někdy s pojmem holocaustu (holokaustu)?

Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne
- Nevím

2. Pokud jste uvedl/a, že ano, co podle Vašeho názoru tento pojem označuje?

Vyberte jednu odpověď

- Systematické vyvražďování Židů
- Systematické vyvražďování všech osob, které nesplňovaly pravidla Norimberských zákonů
- Všechny válečné zločiny nacistického Německa
- Nadřazenost Němců nad židovským národem
- Nevím
- Jiné

3. Pokud jste uvedl/a, že ano, kde jste se s tímto pojmem poprvé setkal/a?

Vyberte jednu odpověď

- Ve škole
- V médiích (například televize, internet)
- Z knižních publikací
- Z vyprávění rodiny a známých
- Nevím
- Jiné

4. Co podle Vašeho názoru představují Norimberské zákony?

Vyberte jednu odpověď

- Základní dokument, na jehož základě probíhala diskriminace a genocida
- Soudní proces vedený vítězi války proti představitelům nacistického Německa
- Dokument nutící německé obyvatelstvo opustit po válce území ČR
- Nevím
- Jiné

5. Jaké skupiny osob byly podle Vašeho názoru nacistickým Německem pronásledovány?

Vyberte jednu odpověď

- Pouze Židé
- Nejen Židé, ale i další skupiny osob nevyhovující představám nacistického režimu
- Nevím
- Jiné

6. Kdo byl podle Vašeho názoru hlavním iniciátorem holocaustu?

Vyberte jednu odpověď

- Adolf Hitler
- Josef Goebbels

- Josef Mengele
- Nevím
- Jiné

7. Slyšel/a jste někdy o zpochybňování a popírání holocaustu?

Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne
- Nevím

8. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a, že ano, zkuste, prosím, jednoduše popsat, co podle Vašeho názoru popírání holocaustu zahrnuje.

9. Je podle současného trestního zákoníku popírání holocaustu trestným činem?

Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne
- Nevím

10. Dokázal/a byste jmenovat nějakého známého popírače holocaustu?

Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

11. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a, že ano, uveďte, prosím, jeho jméno.

12. Domníváte se, že je popírání holocaustu pro moderní společnost nebezpečné?

Vyberte jednu odpověď

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne

- Rozhodně ne

13. Jaký je Váš osobní názor na problematiku popírání holocaustu?

14. Jaké je Vaše pohlaví?

Vyberte jednu odpověď

- Muž
- Žena

15. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vyberte jednu odpověď

- Základní
- Středoškolské
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

16. Jaký je Váš Věk?

Vyberte jednu odpověď

- Do 25 let
- 26 - 35 let
- 36 - 45 let
- 46 - 55 let
- 56 a více let

<https://www.surveymonkey.com/survey/d/H6L7Z7B5U9G9R9J5T>